

Boligministeren (Bollmann):

Hermed tillader jeg mig for folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af byggelov. (Håndhævelse af byggelovgivning m.v.).
(Lovforslag nr. L 73).

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med det af miljøministeren fremsatte forslag til lov om håndhævelse af miljø- og planlægningslovgivningen og dele af det af indenrigsministeren fremsatte forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove.

Formålet med lovforslaget er dels at forbedre mulighederne for at få overholdt byggelovens bestemmelser, dels at åbne op for en forenkling af byggesagsbehandlingen i kommunerne.

Forslaget er baseret på hovedkonklusionen i betænkning nr. 981 om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen, idet der dog samtidig er foretaget en afvejning af, om byggelovens administration har nødvendiggjort de forslag, udvalget foreslår i betænkningen.

Der foreslås endvidere en ændring som følge af ansvarsplaceringsudvalgets betænkning, betænkning nr. 996 om ansvarsplacering og reaktionsmuligheder i kommunestyret. I forslaget præciseres således, at kommuner og kommunale fællesskaber har samme strafansvar som private, når de handler som bygherrer, driftsherrer eller arbejdsgivere.

Vedrørende de konkrete forslag henvises til lovforslaget og dets bemærkninger.

Boligministeren (Bollmann):

Hermed tillader jeg mig for folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om leje.
(Lovforslag nr. L 74).

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene.
(Lovforslag nr. L 75).

Ved en ændring af boligreguleringsloven og lejeloven i december 1982 blev det bestemt, at alle ejendomme, som indeholder mere end 2 beboelseslejemål, og hvor boligarealet udgør over 20 pct. af ejendommens bruttoetageareal, skulle afsætte henholdsvis 5, 10, 12 og 15 kr. ekstra pr. m² i årene 1983 til 1986.

Under hensyn til den argumentation, jordbrugsorganisationerne har fremført – og som der er redegjort nærmere for i bemærkningerne til forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene – har jeg fundet det rimeligt at undtage jordbrugsejendomme fra boligreguleringslovens kapitel II til IV og fra bindingspligten i lejelovens § 63 a.

Endelig foreslås at give Grundejernens Investeringsfond adgang til at dispensere fra bindingsreglerne for visse ejendomme beliggende i regulerede kommuner.

I øvrigt skal jeg henvise til lovforslagene og deres bemærkninger.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Hermed tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og færdselsloven. (Behandling af straffesager, isolation, varetægtsfængsling m.v.).
(Lovforslag nr. L 80).

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Lægdommere i straffesager, rationalisering af sagsbehandlingen ved domstolene m.v.).
(Lovforslag nr. L 79).

Det førstnævnte lovforslag er en uændret genfremsættelse af det lovforslag om ændring af retsplejeloven og færdselsloven, som blev fremsat i folketingsåret 1982–83 og folketingsåret 1983–84 (1. samling). Jeg kan derfor om dette lovforslag henholde mig til de bemærkninger, som jeg dengang fremkom med i forbindelse med fremsættelsen. Der henvises til Folketingstidende 1982–83 sp. 11274 og Folketingstidende 1983–84 (1. samling) sp. 116.

Det andet lovforslag tilsigter dels en styrkelse af det læge elements placering og indflydelse i strafferetsplejen, bl.a. gennem en udvidet anvendelse af lægdommere ved behandlingen af straffesager, dels at gennemføre nogle ændringer vedrørende behandlingen ved domstolene af såvel civile sager som straffesager med henblik på en nedbringelse af berammelsestiderne.

De to lovforslag indeholder efter min opfattelse samlet et væsentligt bidrag med henblik på en mere hensigtsmæssig udnyttelse af retsvæsenets ressourcer. Samtidig må man dog være opmærksom på, at en udvidet an-

[Justitsministeren]

vendelse af domsmands- og nævningebehandling vil gøre sagsbehandlingen noget mere tidkrævende. Lovforslagene administrative og økonomiske konsekvenser vil indgå i en samlet vurdering af domstolenes ressourcer som følge af den i juni 1983 gennemførte udlændingelov, ændringen af retsafgiftsloven i december 1983 (tinglysningsafgiftsloven) samt det samtidig fremsatte forslag om ændring af konkursloven m.v. (betalingsstandsning, gældssanering m.v.).

Spørgsmålet om anvendelsesområdet for lægdommere i straffesager har i de senere år været genstand for debat, og spørgsmålet har også ved flere lejligheder været drøftet i folketinget. Spørgsmålet om nævningetingets kompetence var således genstand for indgående drøftelser i folketinget i forbindelse med gennemførelsen i 1981 af nye bestemmelser i straffeloven om voldtægt, røveri og brandstiftelse. Under debatten i folketinget blev der givet udtryk for et ønske om, at spørgsmålet om nævningers og domsmænds betydning og indplacering i retsplejen måtte blive taget op til en mere generel vurdering i justitsministeriet.

Med henblik på en samlet gennemgang og vurdering af spørgsmålet om behovet for ændringer i anvendelsesområdet for domsmænd og nævninger anmodede jeg i december 1982 retsplejerådet om en udtalelse. Rådet har afgivet betænkning om spørgsmålet i december 1983, og der er herved tilvejebragt et grundlag for en samlet stillingtagen til spørgsmålet om udformningen af nye mere tidssvarende regler om anvendelsen af lægdommere ved behandlingen af straffesager.

Det nye lovforslag indebærer en væsentlig udvidelse af antallet af sager, som skal behandles med deltagelse af lægdommere.

Der stilles således forslag om en udvidelse af domsmandsordningen til også at omfatte vigtigere politissager, herunder navnlig sager, hvor der er spørgsmål om frihedsstraf.

Endvidere foreslås en helt ny afgrænsning af, hvilke sager der skal behandles under medvirken af nævninger, således at der i fremtiden – i stedet for forbrydelsens straffesammenhang – skal lægges vægt på den straf, der i givet fald kan forventes idømt i den konkrete sag. Efter forslaget skal straffesager, hvori der ikke foreligger tilståelse, normalt behandles under deltagelse af nævninger, såfremt der under sagen bliver spørgsmål om straf af

fængsel i 4 år eller derover. Den foreslåede afgrænsning af nævningsager vil betyde en væsentlig udvidelse af antallet af nævningsager, og de nye regler vil efter min opfattelse være bedre egnet til at udskille de vigtigste sager til nævningebehandling.

Jeg finder det overordentlig værdifuldt, at den almindelige befolkning deltager i retsplejen som lægdommere og på den måde får mulighed for at øve indflydelse på domstolens behandling af straffesager. Lovforslaget vil betyde en styrkelse af det læge elements betydning ved domstolene, som jeg tror er i overensstemmelse med opfattelsen i brede dele af befolkningen.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, kan der i forbindelse med udformningen af nye kriterier for lægdommers medvirken i straffesager bl.a. være anledning til at overveje spørgsmålet om anvendelse af domsmænd i sager om spirituskørsel. Efter de gældende regler deltager domsmænd i disse sager, såfremt der er spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten. Sager om spirituskørsel giver sjældent anledning til bevisproblemer, og både strafudmålingen og frakendelsesspørgsmålet afgøres efter nøje fastlagte retningslinjer i praksis. Domsmænd har derfor kun sjældent reel mulighed for at øve indflydelse på afgørelsen af disse sager, og man kunne derfor måske sige, at det for domsmandsordningen som sådan kan forekomme uheldigt, at domsmænd medvirker i sådanne sager.

Efter lovforslaget skal domsmænd ikke i fremtiden medvirke ved ankebehandling af sager om spirituskørsel, hvis ankesagen alene angår strafudmålingen eller fastsættelsen af frakendelsestiden. Efter min opfattelse vil det imidlertid – også på baggrund af den udvidede anvendelse af domsmænd på andre områder, som lovforslaget lægger op til – være hensigtsmæssigt i forbindelse med lovforslagets behandling i folketinget at drøfte, om sager om spirituskørsel generelt bør undtages fra domsmandsområdet.

Der kan også være grund til at omtale forslaget om, at landsretterne i domsmandsager kan sammensættes med kun 2 juridiske dommere i stedet for som i dag altid med 3 juridiske dommere. Dette forslag tilsigter ikke blot at styrke det læge elements betydning i sådanne domsmandsager, men også at åbne mulighed for en aflastning af landsretterne.

[Justitsministeren]

Jeg vil i den forbindelse gerne henvise til lovforslagets almindelige bemærkninger, hvor jeg har givet udtryk for, at det – såfremt den foreslåede nye afgrænsning af nævningesager giver anledning til en større belastning for landsretterne end forudsat ved lovforslaget – på et senere tidspunkt kan blive aktuelt at overveje spørgsmålet om landsretternes sammensætning i andre typer af sager.

Endelig vil jeg gerne fremhæve forslaget om en forhøjelse af den såkaldte byretsgrænse i civile sager fra 100.000 kr. til 200.000 kr. Byretsbehandling af sager, der har en økonomisk værdi på indtil 200.000 kr., vil ikke blot give mulighed for en aflastning af landsretterne, men vil også kunne indebære en lettelse for publikum, idet sagerne i højere grad end ved landsretsbehandling vil skulle afgøres lokalt.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslagene og de bemærkninger, der ledsager dem, skal jeg anbefale forslagene til det høje tings velvillige behandling.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg tillader mig herved for folketinget at genfremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø. (Hviletid og fridøgn).

(Lovforslag nr. L 81).

Dette lovforslag, som tidligere har været fremsat i folketinget den 30. november 1983, jfr. Folketingstidende sp. 2377, tager først og fremmest sigte på at imødegå problemer, som følger af arbejdsmiljølovens hviletids- og fridøgnbestemmelser. Til trods for, at det ved vedtagelsen af arbejdsmiljøloven blev antaget, at undtagelsesreglerne var tilstrækkelige til, at alle rimelige hensyn kunne tilgodeses, samt at der ved en bekendtgørelse om hviletid og fridøgn fra 1980 blev skabt vide rammer for aftaler om fravigelser, er der inden for særlige områder konstateret behov for et mere fleksibelt reguleringssystem.

Problemer i forbindelse med reglerne har – forstærket siden sommeren 1982 – understreget behovet for en nyvurdering. Grundlaget herfor blev tilvejebragt gennem et omfattende udredningsarbejde. En tværministeriel arbejdsgruppe pegede på, at arbejdsmiljølovens hviletids- og fridøgnregler har medført problemer dels ved indgåelse af arbejdsmiljøaftaler på sygehus- og døgninstitutionsområ-

det, dels grundet på manglende aftaler på enkelte undervisningsområder.

Problemerne kan opdeles i tre hovedgrupper. For det første betydelige administrative vanskeligheder som følge af den atypiske arbejdstilrettelæggelse på navnlig sygehuse og de sociale døgninstitutioner. På sygehuse drejer det sig især om weekendvagter for underordnede sygehuslæger og i det hele taget den manglende fleksibilitet i forbindelse med udarbejdelsen af arbejds- og vagtplaner. På døgninstitutionsområdet er der især tale om problemer med hensyn til arbejdsplaner, der følger institutionernes døgnrytme.

For det andet hensynet til en acceptabel patient-/klientbehandling, hvor denne er afhængig af en atypisk arbejdstilrettelæggelse (rådighedstjeneste på arbejdsstedet og natarbejde). De meget hyppigere lægeskift på sygehuse indvirker negativt på patientbehandlingen. Hertil kommer tillige, at lægeuddannelsen på sygehuse er blevet forringet, særlig den kirurgiske videreuddannelse.

På døgninstitutionerne bliver det pædagogiske arbejde spredt og forhindrer kontinuiteten i pasningen af bl.a. børn. Særlig de mindste døgninstitutioner er hårdt ramt derved, at det er svært at dække døgnet personalemæssigt.

For det tredje har det medført meget betydelige økonomiske omkostninger at få tilvejebragt de arbejdsmiljøaftaler, der har været nødvendige for at opretholde døgnfunktionerne i acceptabelt omfang. De økonomiske og personalemæssige omkostninger, der har været forbundet med opnåelsen af arbejdsmiljøaftalerne, har imidlertid ikke skabt sikkerhed for, at arbejdsmiljøreglerne ikke igen anvendes som løftestang ved kommende overenskomstforhandlinger.

For det fjerde har manglende aftaler på enkelte undervisningsområder ført til uacceptable tilstande. Det drejer sig især om lærerledsagelse på skole- og lejrskolerejser, hvor fravigelse af hviletidsreglerne er nødvendige, fordi omkostningerne ved det ekstra tilsyn, som hidtil har været nødvendigt, har hindret et antal lejrskoleophold i at blive gennemført.

Disse problemer, som må ses i sammenhæng med de pågældende områders atypiske karakter i forhold til arbejdsmiljølovens regler, kan i yderste konsekvens medføre funktionsforstyrrelser, hvilket ud fra arbejdets sær-